

Opinion:

SKOLENS PRAKTISERING AV GRATISPRINSIPPET

FORELDREUNDERSØKELSE FOR FUG

MARS 2026

OM UNDERSØKELSEN

OPPDRAKSGIVER	FUG - Foreldreutvalget for grunnopplæringen
FORMÅL	Kartlegge foreldres erfaringer og holdninger knyttet til praktiseringen av gratisprinsippet i grunnskolen – herunder se på utvikling over tid. Tilsvarende undersøkelse ble gjennomført i mars 2023.
GJENNOMFØRING	Datainnsamlingen er gjennomført i januar-februar 2026.
METODE	Undersøkelsene er gjennomført elektronisk (webundersøkelse) i befolkningspanel (Norstatpanelet).
MÅLGRUPPE	Foreldre som har barn i grunnskolen f.o.m. 1.trinn t.o.m. 10. trinn.
UTVALG	Tilfeldig landsrepresentativt utvalg på 1000 respondenter (n=1013).
ANSVARLIG I OPINION	Nora Clausen, seniorrådgiver og partner nora@opinion.no 984 03 047

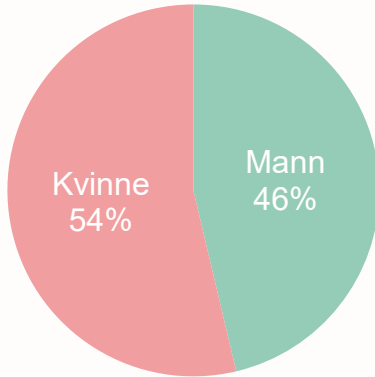

UTVALGET

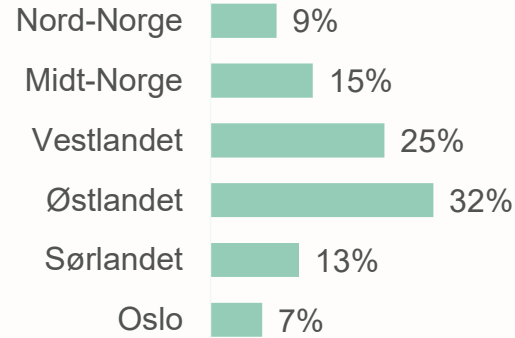

Respondentbakgrunn (n=1013)

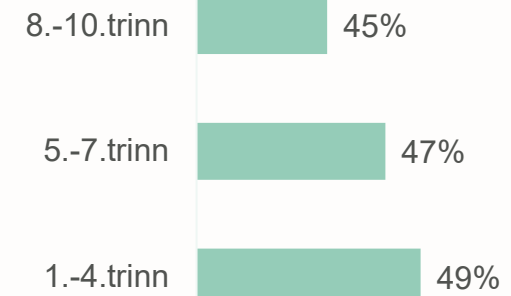
Forelders kjønn

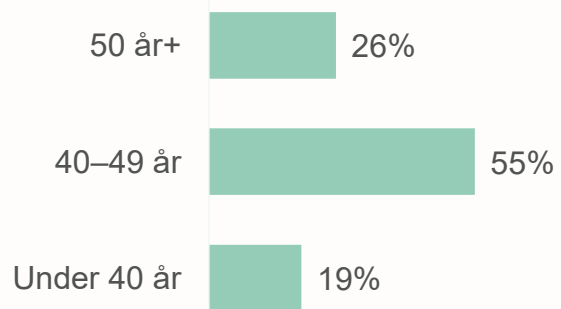
Bosted

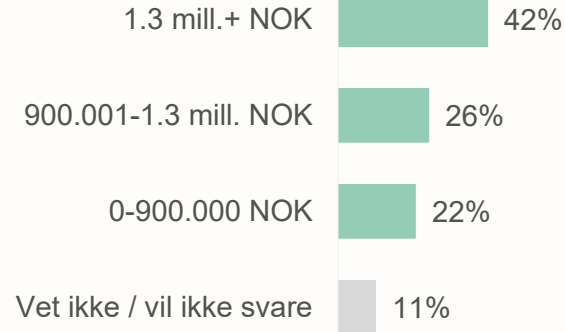
Barnets skoletrinn

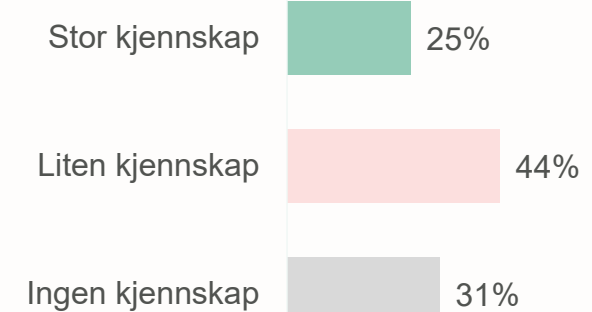
Forelders alder

Husstandens årlige inntekt

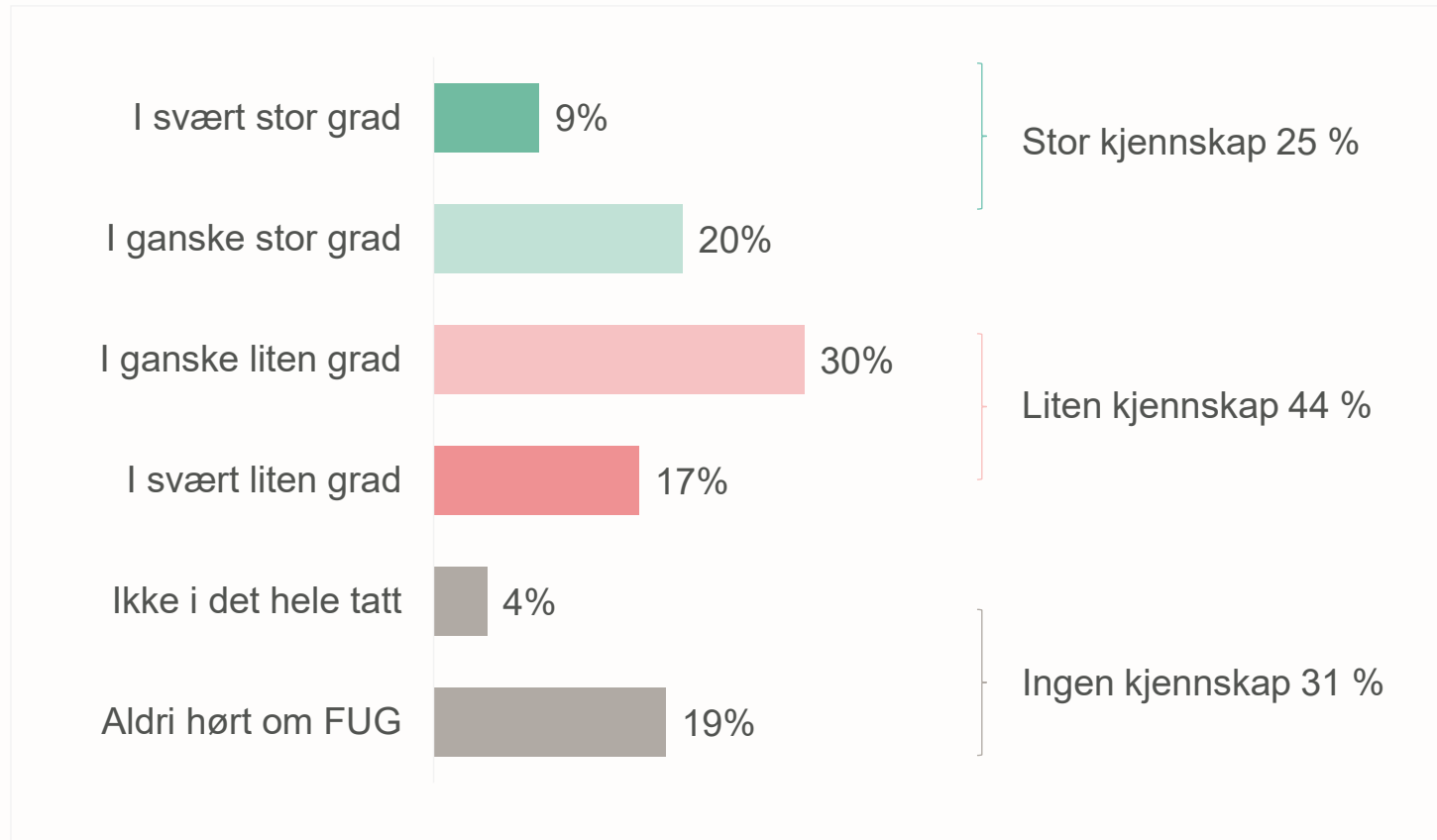

Kjennskap til FUG

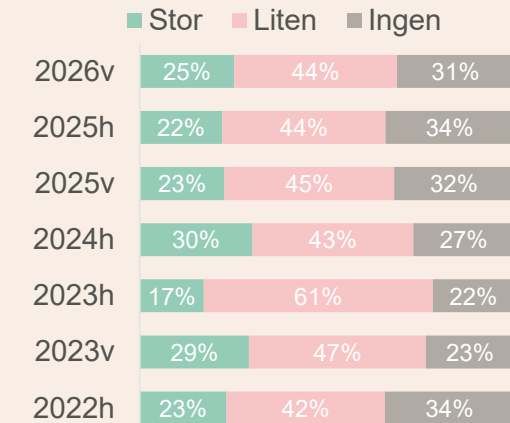
Respondentbakgrunn forts. Kjennskap til FUG

«I hvilken grad kjenner du til hva Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) jobber med?»

En av fire foreldre (25 %) oppgir stor kjennskap til hva FUG jobber med. 44 prosent har liten kjennskap, mens 31 prosent har ingen kjennskap.

Kjennskap til FUG, over tid

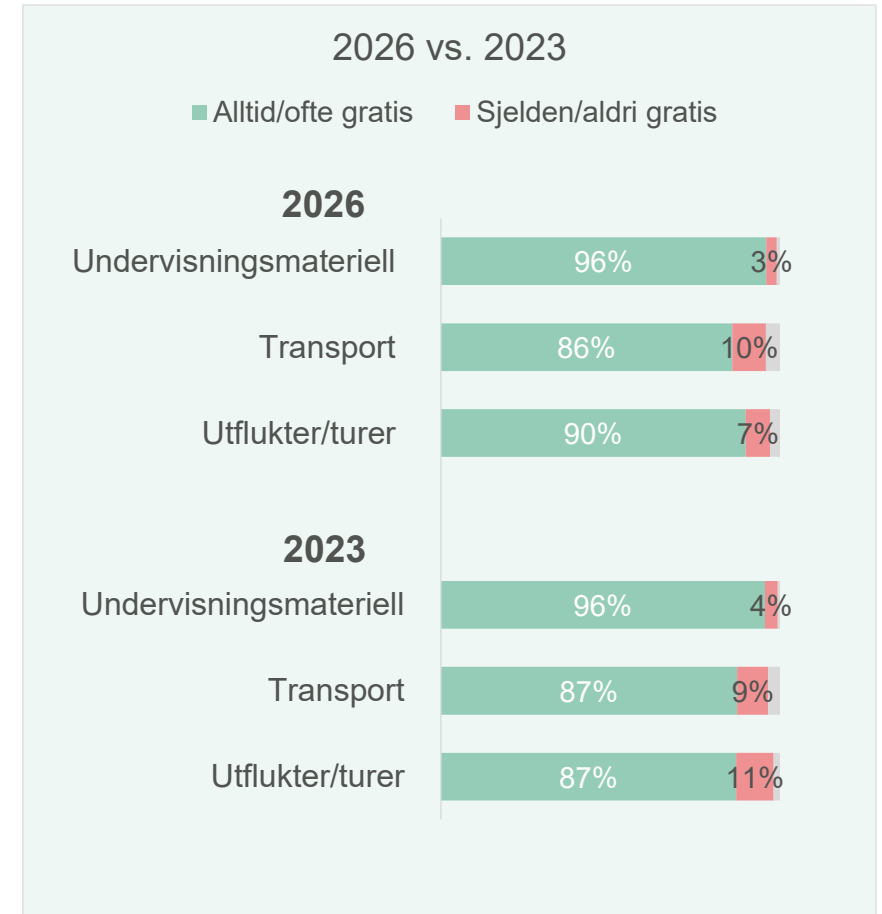
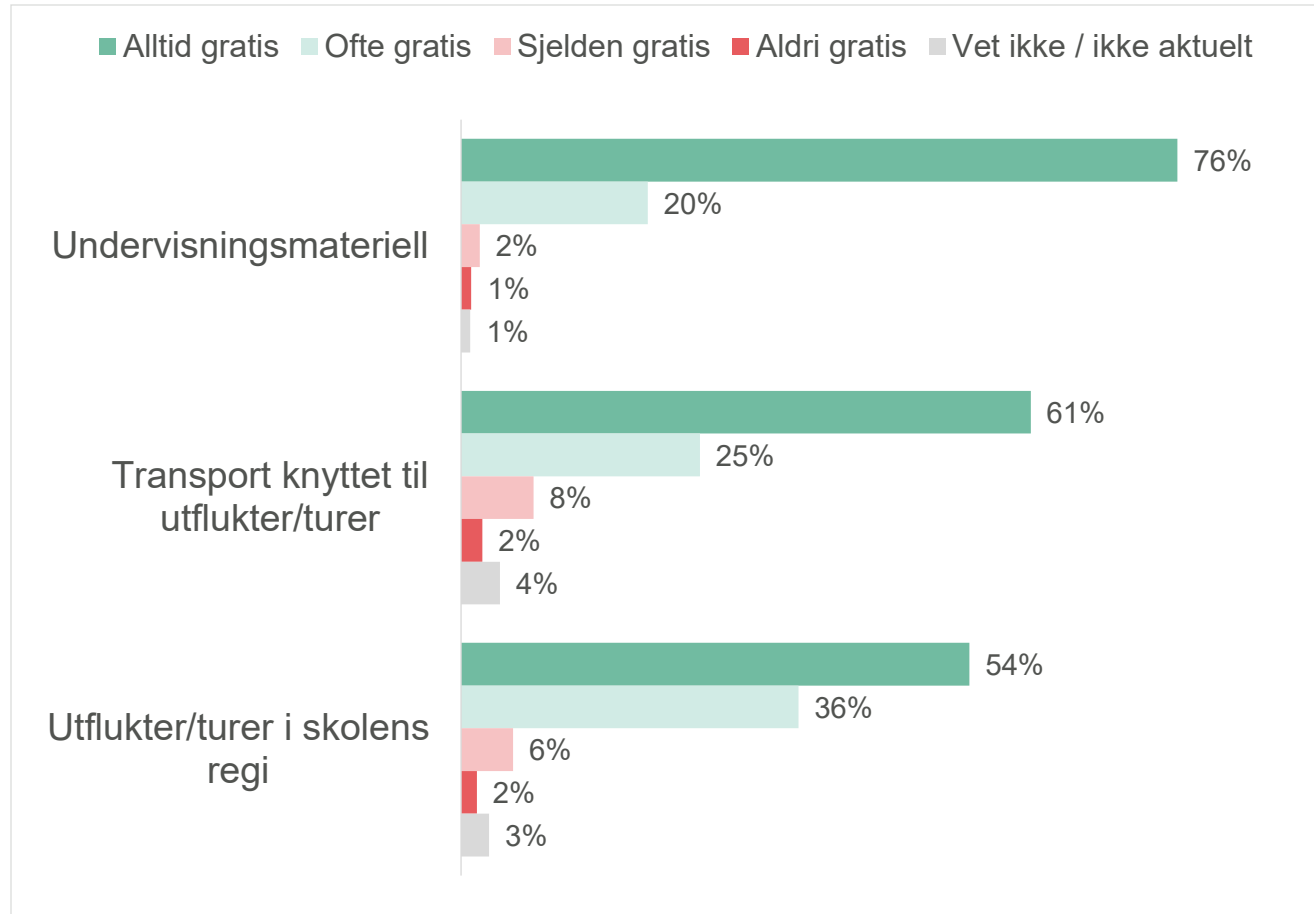

RESULTATER

SKOLENS PRAKTISERING AV GRATISPRINSIPPET

Undervisningsmaterieell er oftest gratis

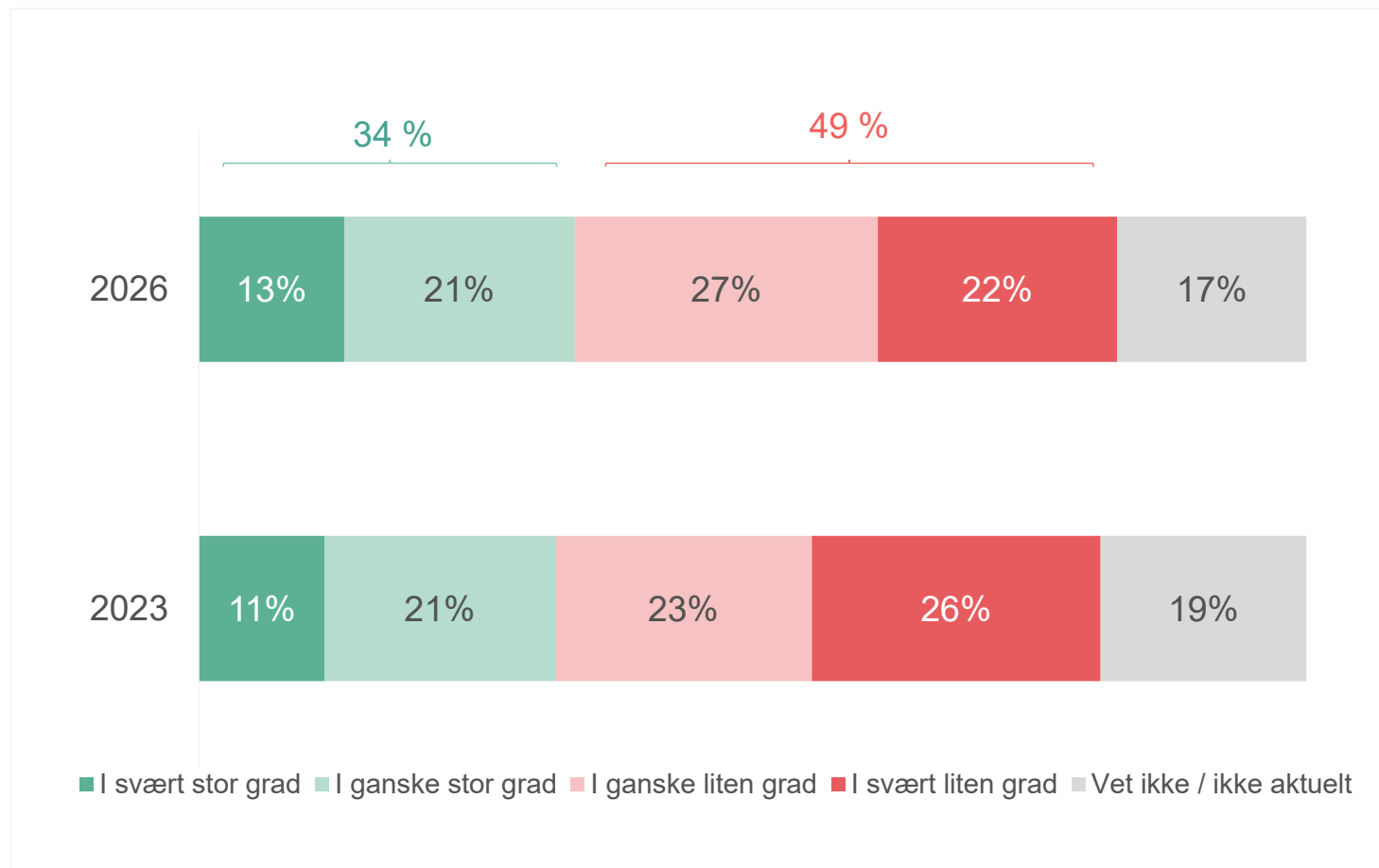

n= 1013

? I hvilken grad opplever du at følgende er gratis i skolen til barnet ditt?

En del skoler tilbyr gratis utlån av utstyr

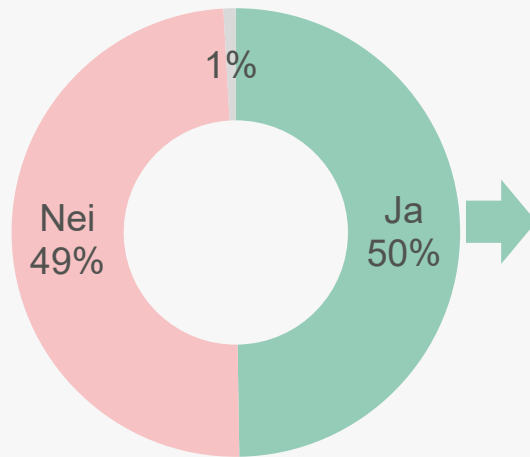
- En av tre foreldre (34 %) opplever at skolen i stor grad tilbyr gratis utlån av utstyr til aktiviteter som gjennomføres i skolens regi. Omtrent halvparten (49 %) opplever i liten grad dette. Resten vet ikke (17 %).
- Dette er samme nivå som i 2023.

Leirskole

Tre av fire har utgifter i forbindelse med leirskole

- Halvparten oppgir at barnet har vært på leirskole.

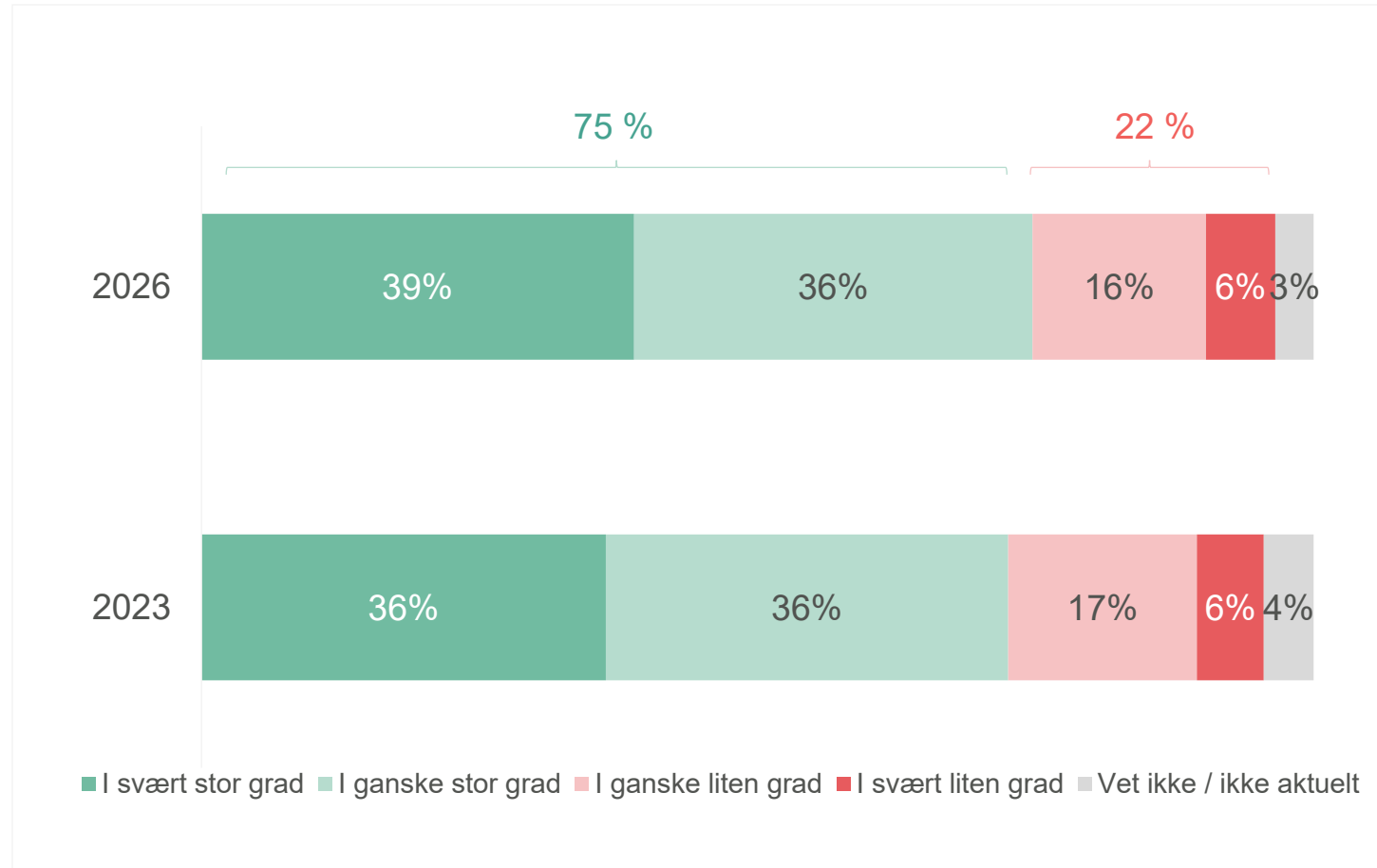
- Tre av fire (73 %) som har hatt barn på leirskole oppgir at de har hatt utgifter i forbindelse med dette. Én av fire (26 %) sier nei.
- Den vanligste utgiften er lommepenger, som 53 prosent oppgir, fulgt av kjøp av utstyr (31 %), betaling for oppholdet (10 %), transport (5 %) og/eller annet (4 %).

Har du hatt utgifter i forbindelse med at barnet har vært på leirskole? (n=504)

Skolearrangementer og sosiale aktiviteter

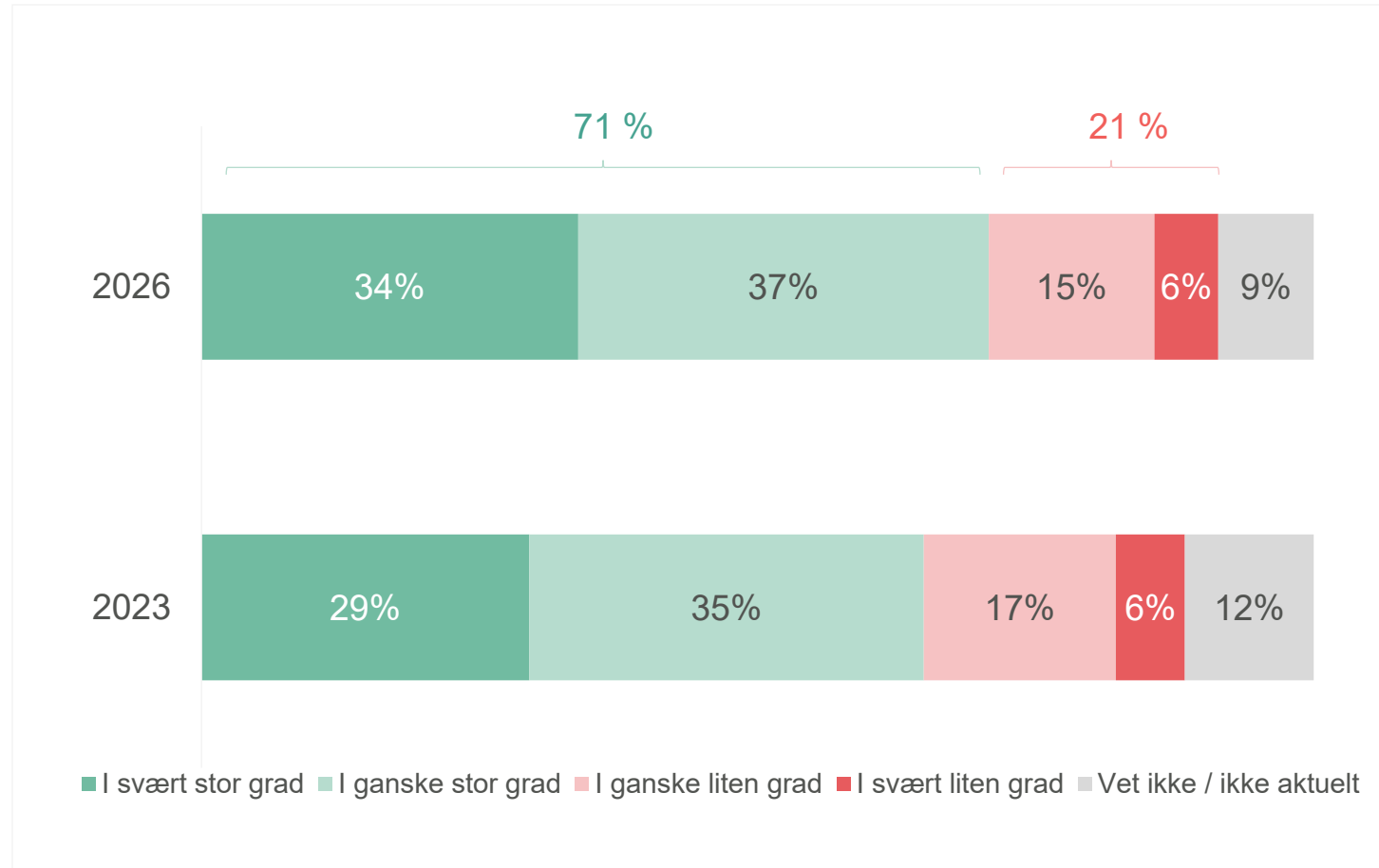
Skolearrangementer er ikke alltid gratis å delta på for barnet

- Tre av fire foreldre (75 %) opplever at skolearrangementer, slik som elevkvelder og avslutninger, i stor grad er gratis å delta på for barnet. Over to av ti (22 %) opplever i liten grad at slike arrangementer er gratis. Resten vet ikke.
- Dette er samme nivåer som i 2023.

Sosiale aktiviteter i regi av FAU er ikke alltid gratis å delta på

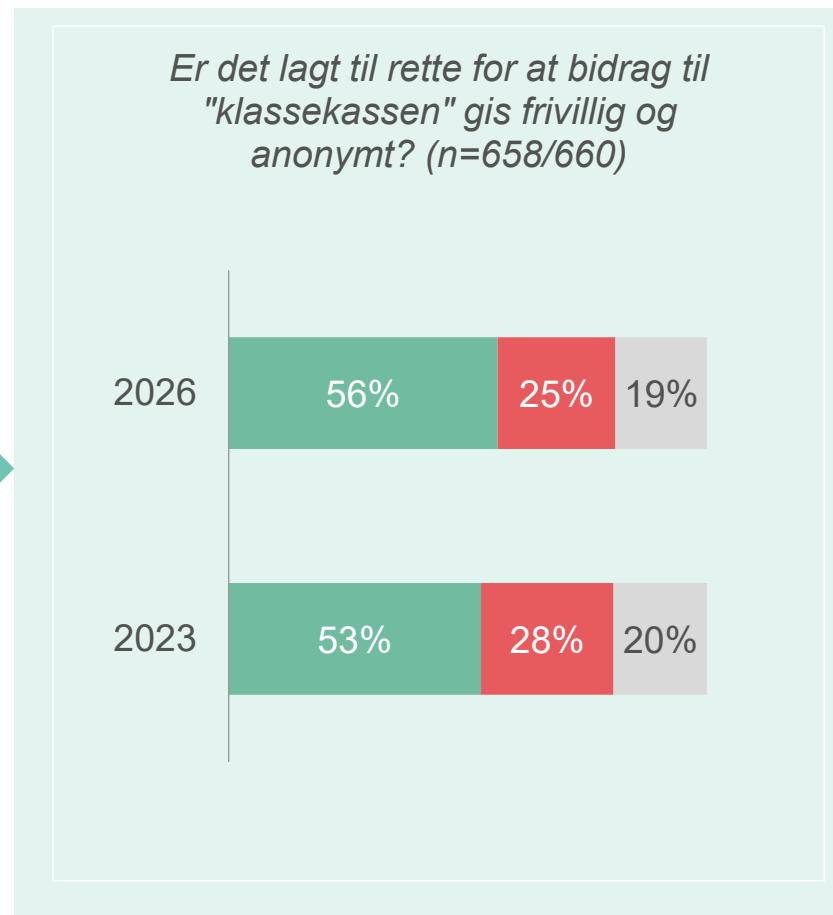
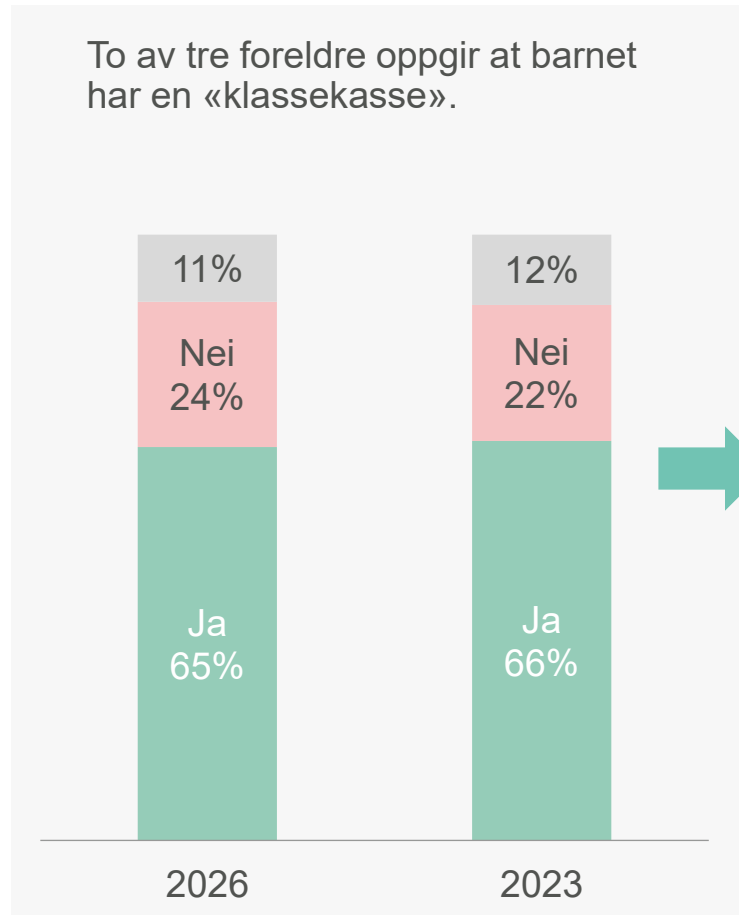

- Syv av ti foreldre (71 %) opplever at sosiale aktiviteter i regi av FAU eller foreldregruppen på trinnet i **stor grad** er gratis å delta på for barnet. To av ti (21 %) opplever i **liten grad** at slike aktiviteter er gratis. Resten (9 %) vet ikke.
- Andelen som opplever at det er gratis, har økt med seks prosentpoeng – fra 65 prosent i 2023 til 71 prosent i 2026.

Klassekasse

En av fire opplever ikke at bidrag til klassekassen er frivillig og anonymt

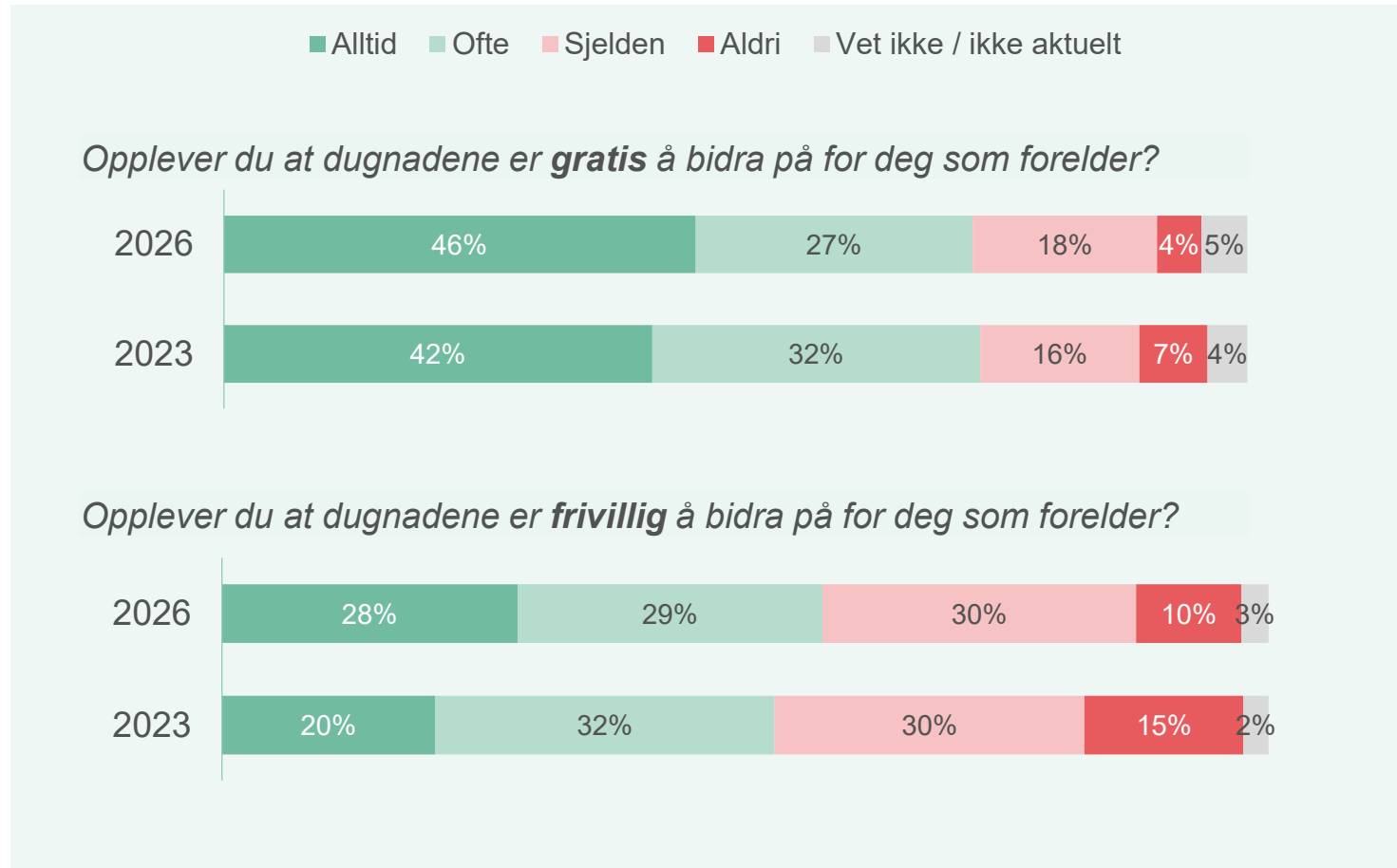

- Over halvparten (56 %) av foreldrene (som har barn med klassekasse) oppgir at det er lagt til rette for at bidrag til "klassekassen" gis frivillig og anonymt. 25 prosent svarer nei på dette, mens 19 prosent vet ikke.

Dugnader

Tre av fire opplever at det er gratis å bidra på dugnad

- 57 prosent av foreldre oppgir at det arrangeres dugnader ved skolen (mot 54 prosent i 2023)
- Blant disse (som har erfaring med dugnader ved skolen), oppgir tre av fire (73 %) at dette alltid eller ofte er gratis å bidra på, mens 22 prosent sier at det sjelden eller aldri er gratis.
- Videre oppgir 57 prosent at det alltid eller ofte er frivillig å delta på dugnadene, mot 40 prosent som sjelden eller aldri opplever dette.
- Flere svarer «alltid» – både på at dugnader er gratis og på at dugnader er frivillig – enn i 2023.

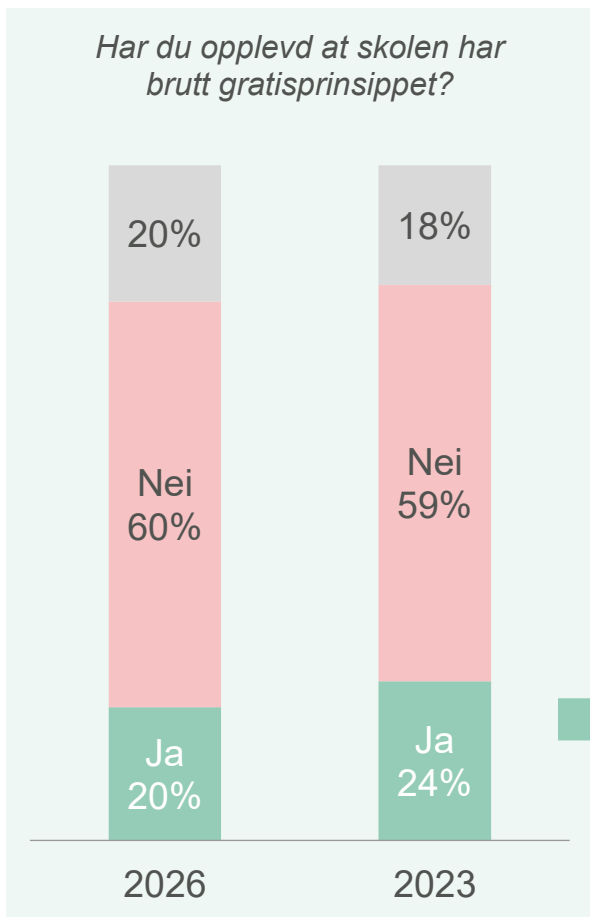
Brudd på gratisprinsippet?

Hver femte har opplevd brudd på gratisprinsippet. Mange opplever det som utfordrende.

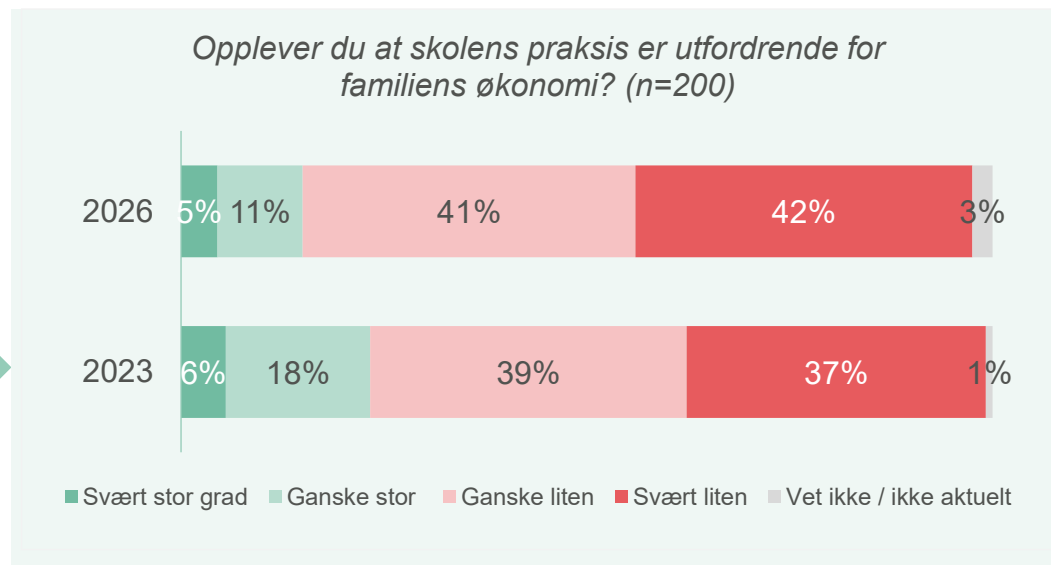

Gratisprinsippet er nedfelt i opplærings-lovens §2-15 og gir elevene rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikke kreve at elevene eller foreldrene dekker utgifter i forbindelse med grunnskole-opplæringen, for eksempel utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletiden, leirskoleopphold, ekskursjoner eller andre turer som er en del av grunnskoleopplæringen.

Har du opplevd at skolen har brutt gratisprinsippet?

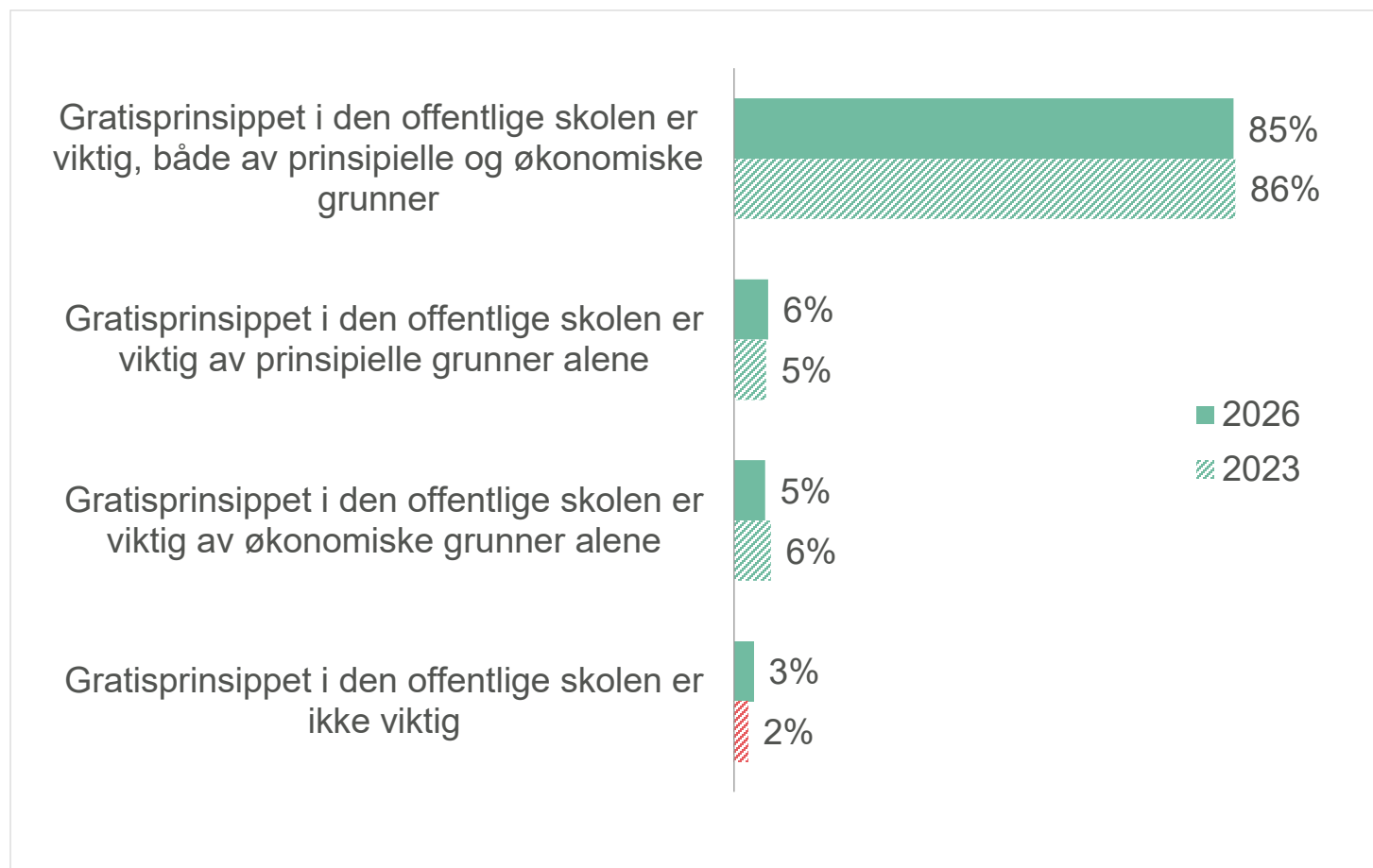

- En av fem foreldre (20 %) oppgir å ha opplevd at skolen har brutt gratisprinsippet. 60 prosent svarer nei, mens 20 prosent vet ikke.
- En av syv (15 %) **som har opplevd brudd på gratisprinsippet**, oppgir at skolens praksis i stor grad er utfordrende for familiens økonomi.

Oppslutning om gratisprinsippet

Gratisprinsippet støttes av både prinsipielle og økonomiske grunner

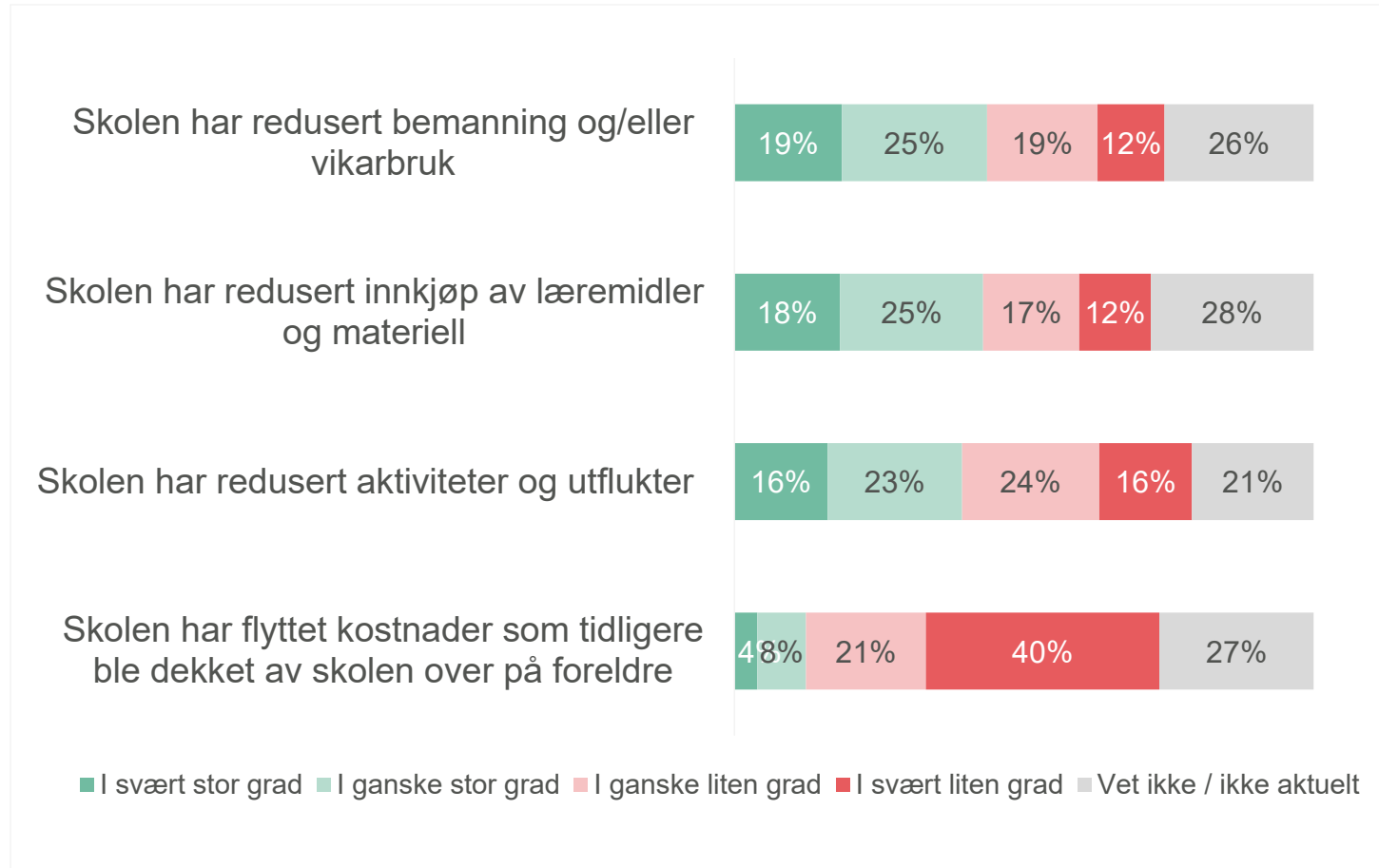

- 85 prosent av foreldre er enige i at gratisprinsippet i den offentlige skolen er viktig **både** av prinsipielle og økonomiske grunner.
- Videre mener seks prosent at det er viktig av prinsipielle grunner alene, mens fem prosent mener det er viktig av økonomiske grunner alene.
- Tre prosent synes *ikke* at gratisprinsippet er viktig.
- Svarfordelingen er nær uendret siden 2023.

Betydning av kommuneøkonomi
for gratisprinsippet

Konsekvenser av stram kommuneøkonomi for gratisprinsippet

- 44 prosent av foreldre opplever at skolen i stor grad har redusert bemanning og/eller vikarbruk inneværende eller forrige skoleår på grunn av stram kommuneøkonomi.
- Videre har 43 prosent opplevd at skolen har redusert innkjøp av læremidler og materiell.
- 39 prosent har opplevd at skolen har redusert aktiviteter og utflukter
- 12 prosent har opplevd at skolen har flyttet kostnader som tidligere ble dekket av skolen, over på foreldre

Opinion:

www.opinion.no

hei@opinion.no

[@opinionoslo](https://twitter.com/opinionoslo)